

1. ВОВЕД

Охридското Езеро е редок природен феномен од тектонско потекло, едно од најстарите олиготрофни езера во светот и претставува сложен еколошки систем, каде што посебно место зазема неговиот жив свет. Според своите геоморфолошки и биолошки вредности тоа претставува единствена целина во која е сочуван дел од стариот терциерен свет, со бројни архаични форми, како што се реликти и ендемити.

Слатководниот жив свет се одржал во Охридското Езеро токму заради неговата голема старост, континуитетот на неговиот живот, константноста на комплексот на животните услови и неговата географска изолираност, која извонредно позитивно влијаела врз локалното диференцирање на фауната. Охридското Езеро кое не било изложено на осетливи геолошки промени, не само што ги зачувало своите првобитни животни услови речиси неизменети, па, и целиот тогашен жив свет, туку овозможило понатамошно интралакустрично диференцирање и давање нови животински форми.

За испитувањето на салмонидите од Охридското Езеро врзан е многукратен интерес, теоретски исто толку колку и практичен. Охридските салмониди *Salmo letnica* (Karaman) и *Acantholingua ohridana* (Steindachner), најдени досега само во ова големо балканско езеро, влегуваат во биогеографска значајна група на животински форми, кои со својата ендемичност даваат особен печат на охридската фауна. Заедно со многу други ендемити на Охридското Езеро, охридските пастрмки претставуваат стари реликтни форми, остатоци од некогашната преглацијална слатководна фауна на западнобалканските области, кои

успеале да се зачуваат во езерскиот биотоп благодарение на неговата голема старост и континуитет во егзистенцијата (Стефановиќ, 1948).

Охридската белвица (*Acantholingua ohridana*, Steindachner, 1892), како еден од претставниците на „живи фосили“, претставува терциерен реликтен и ендемичен вид пастрмка кој припаѓа на макростомните салмониди и живее единствено во Охридското Езеро. Во текот на своето егзистирање во езерото, охридската белвица ги инкорпорирала специфичностите на непрекината егзистенција во овој воден екосистем, што впрочем е изразено и меѓу големиот број на други реликтни, ендемски и новонастанати животни форми. За разлика од повеќето видови пастрмки што се присутни во водите на југозападниот дел на Балканот, кои сè уште ја имаат зачувано особеноста и инстинктот спрема миграциите, животните услови во охридскиот езерски екосистем кај некои организми довеле до примање особености на т.н. „заклучени“ форми (lendlock forms), каква што е охридската белвица. Тие особености интерферирани со целокупните биотички и абиотички фактори во езерото на уште еден начин го нагласуваат значењето на белвицата во научна смисла, како доказ за реалноста на процесите на еволуцијата.

Покрај тоа што претставува зоолошки и еколошки значаен вид, охридската белвица има и економско значење со оглед дека во вкупниот риболовен принос на езерото учествува и до 15%. По однос на квалитативниот состав на уловот, охридските салмониди, во прв ред пастрмката, која претставува доминантна риба во Охридското Езеро, заедно со белвицата, која е втората пастрмка според бројност, претставуваат главен риболовен објект со среден годишен улов од 45%. И секако, тие претставуваат најбарани видови на пазарот и аналогно на тоа се видови со најголема комерцијална вредност. Поради нивниот лимитиран улов, се вршат испитувања и се прават напори да се зголемо нивното производство, како заради нивната комерцијална важност, така и заради високата биолошка и хранлива вредност. Препораките на нутриционистите се да се консумира што повеќе риба, бидејќи присутноста на големиот број моно и полинезаситени масни киселини, поволниот

физиолошки однос на аминокиселините во биолошки значајните протеини, присуството на витамини, меѓу кои и липосолубилните А, D и Е, како и застапеноста на минералните материи (особено фосфор, потоа калциум, железо, бакар, манган, јод и др.), влијаат поволно врз здравјето на човекот.

За разлика од охридската пастрмка, која била предмет на голем број истражувања, охридската белвица е многу малку изучувана. Со оглед на тоа што податоците за оваа риба се многу скудни, поставена е задача да се извршат испитувања на нејзините биометриски и морфолошки карактеристики и особено на исхраната во природните услови на средината што би придонесло за можностите за нејзино вештачко (контролирано) одгледување и внесување на потомството повторно во езерскиот екосистем. Резултатите од овие истражувања се претпоставува дека ќе дадат соодветен придонес кој ќе биде од интерес како за теоријата така и за практиката, особено за карактеристиките на рибата за кои воопшто нема публикувано податоци.